

Atypický systém recyklace z dílny MŽP je další tunel na občany aneb Kdo potřebuje hranaté kolo?

Motto:

„Zejména odlišné uplatňování zásady odpovědnosti výrobce různými členskými státy může vést k podstatným nerovnostem ve finančním zatížení hospodářských subjektů. Existence rozdílných vnitrostátních politik nakládání s OEEZ omezuje efektivnost recyklační politiky.“

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2012/19/EU ze dne 4. července 2012 o odpadních elektrických a elektronických zařízeních (OEEZ)

Česká republika chce zavést systém likvidace solárních panelů, který nemá obdoby nikde v EU. Tento systém má několik zcela unikátních vlastností: Je mnohonásobně dražší, je nevýhodný pro všechny zúčastněné kromě několika vyvolených firem, které si jej prosadily, problematiku recyklace vůbec neřeší a negativně dopadne na státní rozpočet i občany. Zdá se, že jsme vynalezli hranaté kolo a občané ho zaplatí.

Dle návrhu zákona MŽP jsou majitelé solárních elektráren nuceni se do tohoto systému registrovat do 30. 6. 2013. Od příštího roku budou majitelé včetně více než 15 tisíc domácností s panely na střechách rodinných domů platit povinně tzv. recyklační poplatek. Na jednu domácnost může připadnout částka až ve výši 18 tisíc korun ročně.

Jak řeší recyklaci EU?

Odpovědnost za recyklaci leží primárně na **výrobci či dovozci** panelů podle principu „znečišťovatel platí“ (ES 2012/19/EU a 2002/96/EC).

Jednotná pravidla pro nakládání s panely

V naprosté většině zemí EU jsou jednotná pravidla pro likvidaci panelů bez ohledu na datum uvedení na trh, jejich značku či typ. Důvody jsou zcela racionální. Pokud by při sběru bylo nutné rozlišovat a evidovat všechny tyto parametry, buď by to v praxi vůbec nebylo možné, nebo by to bylo neuvěřitelně drahé.

Platí výrobci

Prakticky ve všech zemích EU nesou odpovědnost za recyklaci panelů **výrobci či dovozci** panelů. Zpravidla mají na výběr, zda ji zajistí samostatně, nebo prostřednictvím kolektivního systému, přičemž je zcela na systému, jak bude náklady účtovat. Pouze v případě tzv. historického odpadu ze zařízení uvedených na trh před 31. srpnem 2005, musí povinně zvolit systém „pay as you go“, to znamená, že za recyklaci historického odpadu platí dnešní **výrobci** podle aktuálního podílu na trhu a reálných nákladů v daném roce.

Bez recyklačního poplatku

Ze zákona povinný recyklační poplatek nikde v Evropě neexistuje. Výjimkou mělo být Bulharsko, které loni v září zavedlo retroaktivní „přístupový poplatek“ vybíraný od provozovatelů. Ten však 13. března zrušil bulharský Nejvyšší správní soud.

Jak se recykluje v Česku ostatní elektroodpad?

Přístup ČR k veškerému ostatnímu elektroodpadu (s výjimkou solárních panelů) kopíruje principy evropských směrnic, tj. znečišťovatel platí.

Platí výrobci

Odpovědnost za likvidaci elektroodpadu nesou výhradně výrobci, případně dovozci daného elektrozařízení, a to i v případě tzv. historického odpadu ze zařízení uvedených na trh před srpnem 2005, kde musí povinně plnit své povinnosti přes kolektivní systém. U novějšího odpadu mají výrobci na výběr a mohou recyklaci řešit také individuálně.

Recyklační poplatky

Povinné recyklační poplatky nebyly stanoveny pro financování likvidace žádného elektroodpadu v ČR. Volba způsobu financování byla vždy na kolektivním systému, na kterém leží odpovědnost za likvidaci, bez této kompetence nemohou její zajištění odpovědně garantovat. Zároveň je to nutí k hospodárnosti a tržně ekonomicky racionálnímu chování.

V čem je „originalita“ české cesty z dílny MŽP?

Česká republika zavádí pro likvidaci solárních panelů uvedených na trh před 31. prosincem 2012 speciální pravidla zcela odlišná od pravidel pro solární panely v EU i veškerý ostatní elektroodpad v Česku. Základním znakem je, že kolektivní systémy si nemohou samy stanovit způsob financování likvidace. Poplatek za likvidaci nebude určovat trh a soutěž jednotlivých účastníků, ale zákon. To povede k nesmyslně administrativně vynaloženým nákladům, které někdo zaplatí. Hádejte kdo?

Platí uživatelé, tj. spotřebitelé výrobku

Likvidaci panelů **nebudou financovat ani výrobci**, ani dovozci, kteří si přitom tento náklad již započítali do ceny panelů a jsou jako jinde v Evropě připraveni recyklaci zajistit – například prostřednictvím celosvětového kolektivního systému PV CYCLE, v němž je zapojena naprostá většina dodavatelů na český trh včetně asijských. **Platit budou ti, kteří si panely koupili a zaplatí tak za recyklaci již podruhé.**

Platí se 30 let předem

Poplatek se bude vybírat v následujících pěti letech, aby potom ležel na účtech soukromých firem minimálně 30 let, než bude recyklace hypoteticky potřeba. **Pravděpodobnost, že na těch účtech peníze vydrží, je mizivá. Až zmizí, bude muset stát zajistit recyklaci na vlastní náklady.**

Povinný recyklační poplatek znamená – chovej se neehospodárně za peníze jiných

Stanovením poplatku je určena minimální výše nákladů, pod kterou nesmí subjekty spravující kolektivní systém jít. Je to přímá pobídka nechovat se hospodárně. **Výše poplatku, o které uvažuje MŽP, je šestinásobně vyšší než běžná cena recyklace v EU. To je výhodné pro vybrané firmy, kterým nebude ceny snižovat konkurenční tlak, jako je tomu u ostatního elektroodpadu.**

Provozovatelé nemají na výběr

Na rozdíl od „evropských“ systémů a systémů fungujících v ČR pro ostatní elektroodpad, kde mají výrobci možnost volby mezi kolektivními a individuálními cestami, provozovatelé slunečních elektráren mají jedinou možnost - platit kolektivnímu systému.

Nesmyslně drahý systém zaplatí daňoví poplatníci a stát

České originální řešení nutně povede ke zhoršení hospodaření a ekonomiky provozu stávajících slunečních elektráren včetně domácích na střeších.

Zvýšené náklady na recyklaci se logicky promítnou do prodloužení návratnosti elektráren, což je přesně opak toho, co by měl stát požadovat, tedy co nejkratší návratnost, a tím co nejnižší výdaje na solární elektřinu. Navrhované řešení nadbytečně zaplatí státní rozpočet čili daňoví poplatníci. **Podle střízlivých odhadů půjde o zbytečně vynaložených zhruba 5 miliard korun.**

Český „vynález hranatého kola“ bude násobně dražší než jinde v EU či na světě fungující systémy. Státní pokladnu přijde na miliardy. Přímou poškozí desetitisíce českých občanů a firem. Miliardové prostředky skončí na účtech několika málo soukromých firem. Využití a spíše zneužití těchto 30 a více let ladem ležících finančních prostředků není schopen v praxi nikdo uhlídat.